

व्यासउवाच । यदि पुत्रः प्रदातव्यो मया भ्रातुरकालिकः । विरूपतां मे सहतां तयोरेतत्परं व्रतं ।

४९१५

यदि मे सहते गन्धं रूपवेशं तथा वपुः । अथैव गर्भं कौशल्या विशिष्टं प्रतिपद्यतां ।

वैशम्पायन उवाच । एवमुक्त्वा महातेजा व्यासः सत्यवतीं तदा । शयने सा च कौशल्या शुचिवस्त्रा द्वालङ्कृता ।

समागमनमाकाङ्क्षेदिति सोऽन्तर्हितो मुनिः । ततोऽभिगम्य सा देवी क्षुषां रहसि सङ्गतां ।

धर्म्यमर्थसमायुक्तमुवाच वचनं हितं । कौशले धर्मतन्त्रं त्वं यद्वीमि निबोध तत् ।

भरतानां समुच्छेदो व्यक्तं मद्भाग्यसंचयात् । व्यथितां माञ्च संप्रेक्ष्य पितृवंशञ्च पीडितं ।

४९१६

भीष्मो बुद्धिमदान्मह्यं कुलस्यास्य विष्टुद्वये । सा च बुद्धिस्त्वय्यधीना पुत्रि प्रापय मां तथा । नष्टञ्च भारतं वंशं पुनरेव समुद्धर ।

पुत्रं जनय सुश्रोणि देवराजसमप्रभं । सहि राज्यधुरं गुर्वीमुद्वह्यति कुलस्य नः ।

सा धर्मतोऽनुनीयैनां कथञ्चिद्धर्मचारिणीं । भोजयामास विप्रांश्च देवर्षीं नतिथींस्तथा ।

इत्यादिपर्वणि सम्भवपर्वणि सत्यवत्युपदेशे पञ्चाधिकशतोऽध्यायः ॥ १०५ ॥

वैशम्पायन उवाच ॥ ततः सत्यवती काले बधून् स्नातामृतौ तदा । संवेशयन्ती शयने शनैर्वचनमब्रवीत् ।

कौशले देवस्तेऽस्ति सोऽद्य त्वानुप्रवेक्ष्यति । अप्रमत्ता प्रतीचैनं निशीथे ह्यागमिष्यति ।

४९१७

अश्वास्तदचनं श्रुत्वा शयाना शयने शुभे । साऽचिन्तयत्तदा भीष्ममन्याश्च कुरुपुङ्गवान् ।

ततोऽम्बिकायां प्रथमं नियुक्तः सत्यवाग्विषः । दीप्यमानेषु दीपेषु शरणं प्रविशेह ।

तस्य कृष्णस्य कपिला जटा दीप्ते च लोचने । बभ्रूणि चैव श्मश्रूणि दृष्ट्वा देवी न्यमीलयत् ।

संबभूव तथा सार्द्धं मातुः प्रियाचिकीर्षया । भयात्काशिसुता तन्नु नाशक्रोदभिवीक्षितुं ।

ततोऽनिष्क्रान्तमागम्य माता पुत्रमुवाच ह । अयस्या गुणवान् पुत्र राजपुत्रो भविष्यति ।

४९१८

निशम्य तद्वचो मातुर्थ्यासः सत्यवतीसुतः । प्रोवाचातीन्द्रियज्ञानो विधिना संप्रचोदितः ।

नागायुतसमप्राणो विदाचाजर्षिसत्तमः । महाभागो महावीर्यो महाबुद्धिर्भविष्यति ।

तस्य चापि शतं पुत्रा भविष्यन्ति महात्मनः । किन्तु मातुः स वैगुण्यादन्ध एव भविष्यति ।

तस्य तदचनं श्रुत्वा माता पुत्रमथाब्रवीत् । नान्धः कुरुणां नृपतिरनुरूपस्तपोधन ।

ज्ञातिवंशस्य गोप्तारं पित्राणां वंशवर्द्धनं । द्वितीयं कुरुवंशस्य राजानं दातुमर्हसि ।

४९१९

स तथेति प्रतिज्ञाय निश्चक्राम महायशः । साऽपिकालेन कौशल्या सुषुप्तेऽन्धं तमात्मजं ।

पुनरेव तु सा देवी परिभाष्य क्षुषां ततः । ऋषिमावाहयत्सत्या यथा पूर्वमरिन्दम ।

ततस्तेनैव विधिना महर्षिस्तामपद्यत । अम्बालिकामथाभ्यागादृषिं दृष्ट्वा च साऽपि तं ।

विवर्णा पाण्डुसङ्काशा समपद्यत भारत । तां भीतां पाण्डुसङ्काशां विषयां प्रेक्ष्य भारत ।

व्यासः सत्यवतीपुत्र इदं वचनमब्रवीत् । यस्मात्पाण्डुत्वमापन्ना विरूपमेष्ट्य मामिह ।

४९२०

तस्मादेव सुतस्तेवै पाण्डुरेव भविष्यति । नाम चास्मै तदेवेह भविष्यति शुभानने ।

इत्युक्त्वा स निराक्रामद्भगवानृषिसत्तमः । ततो निष्क्रान्तमालोक्य सत्या पुत्रमथाब्रवीत् ।

शशं स पुनर्मात्रे तस्य बालस्य पाण्डुतां । तं माता पुनरेवान्यमेकं पुत्रमयाचत ।